

Regeringskansliet,
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L2@regeringskansliet.se

2024-02-26
LM2023/058987

Yttrande över Skatteverkets promemoria *E-tjänst för inlämning av bouppteckningar*

Justitiedepartementets diarienummer Ju2023/01440

Lantmäteriets synpunkter

Lantmäteriet lämnar härmed följande synpunkter på rubricerad promemoria.

Sammanfattning

Lantmäteriet ser positivt på förslaget i stort, och ser positivt på att det kommer leda till att digitaliseringens möjligheter bättre tas till vara, samt att ett ökat användarstöd i de föreslagna e-tjänsterna kan leda till mer korrekta bouppteckningar. Lantmäteriet vill dock framhålla vissa synpunkter enligt nedan.

Lantmäteriet efterfrågar en djupare analys av vilka syften en bouppteckning kan tjäna och hos vilka myndigheter och andra aktörer den kan komma att användas, samt vilka juridiska krav som dessa har att tillämpa på bouppteckningar.

Lantmäteriet har identifierat vissa juridiska krav som kan innebära hinder för att en digital bouppteckning används som förvärvshandling i en lagfartsansökan. Motsvarande hinder finns för de fall en digital bouppteckning behöver ges in som en behörighetshandling i ett fastighetsbildningsärende. Lantmäteriet invänder därför mot slutsatsen att förslaget inte kommer få några effekter för andra myndigheter.

Lantmäteriets ståndpunkter och skälen för dem redovisas mer i detalj nedan. Rubrikerna motsvarar i huvudsak betänkandets rubriker och numrering.

Effekter för övriga myndigheter (avsnitt 5.9)

ANVÄNDANDE AV BOUPPTECKNING I FASTIGHETSBILDNINGÄRENDE

En bouppteckning utgör en behörighetshandling enligt 18 kap 4 § ärvdabalken (ÄB). Idag kan dödsbodelägare, för ansökan enligt fastighetsbildningslagen (1970:988) (FBL), styrka sin behörighet genom att

ge in bouppteckningen som ett pappersoriginal, bestyrkt papperskopia eller som en bestyrkt elektronisk kopia i Lantmäteriets e-tjänst.

Om bouppteckningen skapas och ges in i Skatteverkets föreslagna e-tjänst kommer bouppteckningen i dessa fall utgöras av en elektronisk handling.

Enligt 4 kap 8 e § FBL ska andra handlingar än ansökan ges in till Lantmäteriet i original eller bestyrkt kopia om inte lantmäterimyndigheten tillåter att en handling ges in i någon annan form. Lantmäteriet har enligt 38 § fastighetsbildningskungörelsen (1971:762) föreskriftsrätt för fastighetsbildningslagen och har i LMFS 2014:5 förtydligat att fullmakter och behörighetshandlingar ske ges in såsom original eller bestyrkt kopia.

Skatteverket behöver beakta att dödsboet ska kunna ge in bouppteckningen i original eller bestyrkt kopia för ansökningar enligt FBL. För att sökanden ska kunna ge in ett original behöver sökanden ha detta tillgängligt. Detsamma gäller för att bestyrka att en kopia stämmer överens med originalet.

ANVÄNDANDE AV BOUTPTECKNING I LAGFARTSÄRENDE

Enligt 20 kap 5 § jordabalken (JB) utgör en inregistrerad bouppteckning fångeshandling¹ om dödsboet efter den avlidne alternativt en arvinge som är ensam dödsbodelägare söker lagfart.

Fångeshandlingen får enligt 19 kap 11 a § JB ges in elektroniskt vid en **elektronisk lagfartsansökan**. Handlingens överensstämmelse med originalet ska då vara bestyrkt i enlighet med meddelade föreskrifter.

Enligt 2 § 2 st Inskrivningsförordning (2000:309) får, när ansökan ges in elektroniskt, även en handling som avses i 20 kap. 6 § 1 (dvs en fångeshandling) ges in elektroniskt, om den elektroniska handlingen överensstämmer med originalet.

Om en elektronisk kopia av en fångeshandling ges in i en elektronisk lagfartsansökan, ska ingivaren enligt Lantmäteriets föreskrifter på heder och samvete intyga att den elektroniska kopian överensstämmer med originalhandlingen.² I 4 § LMFS 2017:4 förtydligas att det avser en elektronisk kopia av en pappershandling.

En ansökan om lagfart med stöd av ett elektroniskt original genom någon av Lantmäteriets digitala ansökningstjänster torde således inte vara möjlig i nuläget.

Vid en **lagfartsansökan i pappersform** ska fångeshandlingen som huvudregel bifogas i original.³ Det innebär att det inte heller bör vara möjligt att ge in en lagfartsansökan i pappersform med stöd av en digital bouppteckning som fångeshandling, eftersom bouppteckningen då inte kan ges in i form av ett original.

¹ Den handling som visar en äganderättsövergång och därigenom utgör underlag för lagfart

² 5 § LMFS 2018:2 respektive 4 § LMFS 2017:4.

³ Prop. 1970:20 A s. 288 f. och 412 f

Utifrån dagens förutsättningar är det alltså tveksamt om det kommer vara möjligt att söka lagfart med stöd av en digitalt upprättad bouppteckning. Det innebär att ett dödsbo i många fall kommer att ha en mycket begränsad nytta av en sådan bouppteckning i ärenden hos Lantmäteriet, och därför kommer vara hänvisat till att upprätta en analog bouppteckning i stället.

Baserat på ovanstående resonemang vill Lantmäteriet invända mot att förslaget inte kommer att få några effekter för övriga myndigheter och vill särskilt peka på behovet av att utreda om införandet av en digital bouppteckning är förenligt med befintligt regelverk hos berörda aktörer.

PÅGÅENDE UTREDNINGAR

Lantmäteriet vill särskilt peka på att det pågår en utredning om digitala överlåtelsehandlingar vid köp, byte och gåva inom ramen för utredningen om en ny förköpslag (Fi 2022:07). I utredningen konstateras att det idag inte är möjligt att ansöka om lagfart med ett elektroniskt original, och utredningen omfattar därför även ett uppdrag att föreslå författningsändringar som möjliggör ansökan om inskrivning med stöd av elektroniska original.⁴ Lantmäteriet anser därför att det vore lämpligt att åtminstone invänta resultatet från denna utredning innan förslaget om digitalt upprättade bouppteckningar är möjligt att genomföra.

Parallellt med den statliga utredningen arbetar även Lantmäteriet med ett regeringsuppdrag om att möjliggöra fler elektroniska handlingar på fastighetsrättens område (LI2023/03594). Inom uppdraget ska Lantmäteriet bland annat föreslå en digital infrastruktur för vissa elektroniska handlingar.

Föreskriftsrätt (avsnitt 4.6)

Det framgår inte av förslaget hur det kommer framgå att bouppteckningen är registrerad, hur sökanden kommer att få tillgång till bouppteckningen och i vilket format som bouppteckningen kommer tillhandahållas till sökanden. Det råder vidare oklarhet kring om det elektroniska originalet kommer anses finnas hos Skatteverket, eller om sökanden kommer kunna anses ha fått ett elektroniskt original eller med motsvarande originalinnehåll.

Om dessa frågor ska klargöras i föreskriftsform är det av stor vikt att föreskriftsrätten möjliggör för Skatteverket att ställa alla de krav som krävs för att bouppteckningar ska kunna användas av dödsbodelägare och de myndigheter eller andra aktörer som i olika ärenden behöver ta del av handlingen samt att det genomförs samrådsförfaranden inför att föreskrifterna införs. Som ett exempel kan frågan om handlingens format komma att påverka Lantmäteriets ärendehantering och möjlighet att ta emot den elektroniska handlingen.

⁴ S 8-9 Tilläggsdirektiv till Utredningen om en ny förköpslag (Fi 2022:07)

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Susanne Ås Sivborg. Vid den slutliga handläggningen har också ställföreträdande generaldirektören Anders Lundquist, strategichef Per Sörbom samt juristerna David Fridh, Henrik Nylén, Sofie Karlsson och Jenny Wolfram (den senare föredragande) medverkat.

För Lantmäteriet

Susanne Ås Sivborg

OM PERSONUPPGIFTER

Läs hur Lantmäteriet hanterar dina personuppgifter på vår webbplats www.lantmateriet.se/personuppgifter, eller genom att kontakta kundcenter på 0771-63 63 63 eller kundcenter@lm.se.